

зв'язків. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2024. № 1–2. С. 410–419.

Харковський Євген Миколайович,
*викладач кафедри романо-германської філології,
ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»*

МОЖЛИВОСТІ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ НЕФОРМАЛЬНОЇ ОСВІТИ

Неформальна освіта набуває дедалі більшої значущості в умовах динамічного розвитку сучасного суспільства. Вона виступає дієвим інструментом розвитку особистісних та професійних компетентностей, соціальної інтеграції та навчання впродовж життя. На відміну від формальної освіти, що характеризується регламентованими програмами та офіційними кваліфікаціями, неформальна освіта вирізняється гнучкістю, доступністю та практичною спрямованістю. Вона охоплює широкий спектр видів діяльності, від тренінгів та майстер-класів до онлайн-курсів та волонтерських програм. У цьому контексті дослідження можливостей розвитку неформальної освіти є особливо актуальним, оскільки сприяє виявленню потенціалу цього виду навчання для задоволення індивідуальних та суспільних потреб, а також визначенню шляхів його оптимізації.

Метою нашої розвідки є розглянути можливості й перспективи розвитку неформальної освіти в сучасній системі освіти України.

Перспективи розвитку неформальної освіти є багатоаспектними та охоплюють широкий діапазон сфер, від особистісного зростання до соціальної інтеграції та професійної підготовки. Неформальна освіта, на відміну від формальної, орієнтована на задоволення індивідуальних освітніх потреб, що «сприяє формуванню гнучких навичок та компетенцій, необхідних для

успішної адаптації до змін на ринку праці» [3, с. 153]. Зазначена гнучкість забезпечує оперативне реагування на актуальні виклики суспільства та ринку праці шляхом пропонування програм, що відповідають сучасним вимогам.

Важливим аспектом розвитку неформальної освіти є її роль у соціальній інтеграції. Вона «створює можливості для спілкування, обміну досвідом та залучення до громадської діяльності, сприяючи формуванню активної громадянської позиції» [1, с. 42]. Завдяки різноманітним формам навчання, зокрема тренінгам, майстер-класам та волонтерським програмам, неформальна освіта об'єднує представників різних вікових груп та соціальних категорій, сприяючи розвитку соціальної згуртованості та активної участі громадян у житті суспільства.

Сучасні інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) відіграють визначальну роль у розширенні можливостей неформальної освіти, тому що «використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій у неформальній освіті значно розширює доступ до освітніх ресурсів та забезпечує гнучкість у навчанні, дозволяючи індивідам навчатися у зручний час та в зручному місці» [5, с. 78]. Онлайн-платформи, вебінари, інтерактивні курси та інші цифрові інструменти забезпечують доступність та зручність навчання, нівелюючи географічні та часові бар'єри. Це є особливо важливим для осіб, які проживають у віддалених регіонах або мають обмежені можливості для відвідування традиційних освітніх інституцій.

Здатність неформальної освіти до швидкої адаптації до змін є однією з її ключових переваг. Як підкреслено в одному з джерел, «однією з ключових переваг неформальної освіти є її здатність швидко реагувати на зміни в суспільстві та на ринку праці, пропонуючи актуальні та практично орієнтовані навчальні програми, що сприяють підвищенню конкурентоспроможності фахівців» [2, с. 21]. Це забезпечує оперативне впровадження новітніх навчальних програм та методик, що відповідають сучасним тенденціям та потребам ринку праці.

Для подальшої оптимізації неформальної освіти важливим є питання валідації та визнання результатів навчання, оскільки це «є важливим кроком для забезпечення його якості та підвищення довіри до отриманих кваліфікацій, що сприяє інтеграції неформальної освіти в загальну систему освіти» [4, с. 95]. Створення прозорих та зрозумілих механізмів оцінювання та визнання компетенцій, набутих у процесі неформального навчання, сприятиме підвищенню його статусу та інтеграції в національну систему кваліфікацій, а також мобільності робочої сили та визнанню професійних навичок на міжнародному рівні.

Отже, неформальна освіта володіє значним потенціалом для розвитку особистості, підвищення конкурентоспроможності на ринку праці та соціальної інтеграції. Її гнучкість, доступність та здатність до швидкого реагування на зміни роблять її важливим інструментом навчання впродовж життя.

ЛІТЕРАТУРА

1. Березенко В.В. Неформальна освіта як чинник розвитку громадянської компетентності молоді. Київ: Педагогічна думка, 2018. 216 с.
2. Іванова С.П. Тенденції розвитку неформальної освіти в умовах глобалізації. Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2020. 180 с.
3. Коваленко М.І. Роль неформальної освіти у формуванні професійних компетенцій. Львів: Видавництво ЛНУ імені Івана Франка, 2019. 240 с.
4. Петренко О.А. Валідація та визнання результатів неформального навчання: європейський досвід та українські перспективи. Одеса: ОНУ імені І.І. Мечникова, 2021. 192 с.
5. Сидоренко Т.М. Інформаційно-комунікаційні технології в неформальній освіті: можливості та виклики. Дніпро: ДНУ імені Олеся Гончара, 2022. 200 с.